

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus II. vtrum Christus sit caput hominum quantum ad corpora, vel
solum quantum ad animas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Verum Christus sit caput hominum, quantum ad corpora, vel solum quantum ad animas.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod Christus non sit caput hominum, quod ad corpora: Christus enim dicitur caput Ecclesie, in quantum insuit spirituales sensus & motus gratie in ecclesiam. Sed huius spiritualis sensus & motus capax non est corpus, ergo Christus non est caput hominum secundum corpora.

2. Præterea, secundum corpora communicamus cum brutis. Si ergo Christus esset caput hominum quantum ad corpora, sequeretur quod etiam esset caput brutorum animalium: quod est inconueniens.

3. Præterea, Christus corpus suum ab alijs hominibus traxit: ut patet Matth. 1. & Luc. 3. Sed caput est primum inter cetera membra, ut dictum est: ergo Christus non est caput Ecclesie quantum ad corpora.

Sed contra est, quod dicitur Philip. 3. Reformauit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis sue.

Respondeo dicendum, quod corpus humanum habet naturalem ordinem ad animam rationalem, quæ est propria forma eius & motor. Et in quantum quidem est forma eius, recipit ab anima vitam & ceteras proprietates conuenientes humano corpori secundum suam speciem: in quantum vero anima est motor corporis, corpus instrumentum taliter seruit animæ.

Sic ergo dicendum est, quod habet vim influendi humanitas Christi, in quantum est coniuncta Dei Verbo, cui corpus unitur per animam, ut supra dictum est.

Vnde tota Christi humanitas, secundum scilicet animam & corpus insuit in homines, & quantum ad animam, & quantum ad corpus: sed principaliter quantum ad animam, secundario quantum ad corpus. Vno modo in quantum membra corporis exhibentur arma insuita in anima existenti per Christum, ut Apostolus dicit Rom.

6. Alio modo in quantum vita gloria ab anima derivatur ad corpus, secundum illud Roman. 8. Qui suscitauit Christum Iesum a mortuis uiuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis.

Ad primum ergo dicendum, quod sensus spiritualis gratia non peruenit quidem ad corpus primo & principaliter: sed secundario & instrumentaliter, ut dictum est.

Ad secundum, dicendum quod corpus animalis bruti nullam habitudinem habet ad animam rationalem: sicut habet corpus humanum. Et ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod licet Christus traxerit materiam corporis ab alijs hominibus: vitam tamen immortalem corporis omnes homines trahunt ab ipso, secundum illud 1. ad Corinth. 15. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes uiuificantur.

COMMENTARIVS.

Sensus huius questionis iuxta dicta in precedenti articulo est, an Christus ut auctor gratiæ aliquid insuat in corpora nostra.

Respondeo affirmando; nam quamdiu hic uiuimus insuit virtutē, & auxiliū, ut corpora nostra iustitię organa efficiantur, & ut non solū cor, sed etiā caro in ipsum exulcet, ut sic facilius, & virtutē opere tur, & passionēs, vel crucem sustineat, deniq; omnia bona corporis quæ sunt media vtilia ad salutem æternam propter Christum dantur, & ad hunc influxum pertinent, in futura autem vita insuet corporum resurrectionem, & vitam immortalem, & alias dotes corporis gloriosæ, est ergo Christus caput etiam corporum, quamuis secundario quia bona gratiæ, quibus corpus est capax, secundaria sunt, & minus principalia in illo ordine. Vnde etiā sit Christus

secun-

COMMENTARIVS.

QUONIAM hæc capituli appellatio metaphorica est, non potest propriè de ea disputari, nisi prius cōsideretur quid per illam metaphoram significetur & ideo merito Diuus Thomas in hoc articulo ad tres condiciones reduxit rationem capituli, in quibus hoc caput mysticum naturale caput imitatur, scilicet ut sit aliquo modo primum in ordine, & excedat perfectione, & in alia membra insuat: querere ergo an Christus sit caput, nihil aliud est quam querere, an habeat has tres condiciones, & præcipua difficultas est de tertia, in qua illa est quæ præcipuè attenditur in capite præsertim mystico seu morali: tum etiam quia de alijs duabus conditionibus satis ex superioribus constat, eas in Christo reperiri. Quid vero nomine Ecclesiæ in hoc titulo D. Thom. intelligat nō satis manifestum est, an scilicet intelligat solam Ecclesiam militantem in hominibus, an verò simpliciter totam Ecclesiam, ut ex Angelis & hominibus constat, & partim militat, partim triumphat: doctrina enim articuli in utroque sensu vera est, & ad utrumque accommodari posse videtur, si tamen D. Thom. attentè legatur in hoc, & sequentibus articulis non obscure intelligi poterit, eum de Ecclesia in posteriori sensu fuisse locutum, ex hoc enim principio hic stabilito, scilicet, quod Christus est caput Ecclesiæ, inferri in sequentibus esse caput hominum & Angelorum, ut expresse videri potest in articulo quarto, & hoc modo loquitur Paulus de Ecclesia loco hic citato in argumento. Sed contra est, ad Ephes. 1. cum inquit, Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, præmiserat enim Christum esse constitutum supra omnes principatus, &c.

Explicato titulo, responso est facilis, Christum scilicet esse caput totius Ecclesiæ, cuius assertionis probatio in articulo clara est. Solum in prima conditione aduertere oportet, quod Diuus Thomas ait gratiam Christi esse priorem non tempore, sed secundum propinquitatem ad Deum, per quam propinquitatem non videtur intelligere specialem coniunctionem per gratiam vniōis, sed prioritatem in ordine intentionis, quia scilicet gratia Christi in mente, & intentione diuina fuit prior, hoc enim probat ratio, quam statim subdit, quia omnes alij nimirum Angeli & homines (iuxta expositionem datam) receperunt gratiam per respectum ad gratiam ipsius. Vnde sic etiam tertiam conditionem, scilicet, quod habeat virtutem influendi in omnia membra Ecclesiæ, eodem modo esse intelligendam, quamquam testimonia, quibus Diuus Thomas utitur, de solis hominibus sufficienter exponi posse videantur, scilicet ad Romanos octauos. Quos præsciuit & prædestinauit. & Ioannis primo. De plenitudine eius omnes accepimus. Sed primum testimonium Diuus Thom. intelligere videtur de omnibus prædestinatis, in posteriori vero intelligi potest, Ioannem loqui nō ut hominem tantum, sed ut membrum Ecclesiæ, quæ tota ex plenitudine Christi sanctificatur.

De solutione ad primum dicendum est late infra questione 13. & questione 62. quomodo scilicet Christus vel per humanitatem suam, vel per sacramenta gratiam insuat.

Quid D. Tho. nomine Ecclesiæ intelligat in hoc articulo.

secundum corpus suum habere rationem capitis, quia per corpus suum nos redemit, & sanguine suo nos lauit, & in statu gloriae per corpus suum beatificabit corpora nostra, & per modum efficientis, & per modum obiecti, non est tamen necesse, ut semper, per actionem corporis influat in corpora, & per actionem animae in animas, nam etiam per actionem corporis potest influere in animam, & per actum animae in corpus, quod quidem de influxu morali manifestum est, nam per passionem corporis satisfacit & liberauit animas a pena, & per actus animae meruit ipsis corporibus gloriam. De influxu vero physico dicitur infra q. 13. & haec videntur sufficere ad huius articuli expositionem.

ARTICVLVS III.

Verum Christus sit caput omnium hominum.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod Christus non sit caput omnium hominum, caput enim non habet relationem, nisi ad membra sui corporis. Infideles autem nullo modo sunt membra Ecclesiae, quia est corpus Christi, ut dicitur Ephes. 1. Ergo Christus non est caput omnium hominum.

2. Præterea, Apostolus dicit ad Ephes. 5. Quod Christus tradidit semetipsum pro Ecclesia, ut ipse exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi. Sed multi sunt etiam fideles in quibus inuenitur macula aut ruga peccati. Ergo nec etiam omnium fidelium Christus est caput.

3. Præterea, Sacramenta veteris legis comparantur ad Christum, sicut umbra ad corpus: ut dicitur Colo. 2. Sed Patres veteris Testamenti sacramentis illis suo tempore seruiebant: secundum illud Hebræor. 8. Qui exemplari & umbra deseruiunt celestium. Non ergo pertinebant ad corpus Christi, & ita Christus non est caput omnium hominum.

Sed contra est quod dicitur 1. Timoth. 4. Est Saluator omnium hominum, & maxime fidelium. Et 1. Ioannis 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum: sed etiam pro totius mundi. Saluare autem homines, & propitiationem esse pro peccatis eorum, competit Christo secundum quod est caput. Ergo Christus est caput omnium hominum.

a Respondet dicendum, quod hac est differentia inter corpus hominis naturale, & corpus Ecclesiae mysticum, quod membra corporis naturalis sunt omnia simul, membra autem corporis mystici non sunt omnia simul, neque quantum ad esse natura, quia corpus Ecclesiae constituitur ex hominibus, qui fuerunt a principio mundi usque ad finem ipsius. Neque etiam quantum ad esse gratia: quia eorum etiam, qui sunt in vno tempore, quidam gratia carent, postmodum habituri, alij eam iam habentibus. Sic igitur membra corporis mystici accipiuntur, non solum secundum quod sunt in actu, sed etiam secundum quod sunt in potentia. Quaedam tamen sunt in potentia, quae nunquam reducuntur ad actum. Quaedam vero sunt, quae, quandoque reducuntur ad actum. Et hoc secundum triplicem gradum, quorum primus est per fidem, secundus per charitatem via, tertius per fruitionem patrie. Sic ergo dicendum est, quod accipiendo generaliter secundum totum tempus mundi, Christus est caput omnium hominum: sed secundum diuersos gradus. Primum enim & principaliter est caput eorum qui actu vniuntur sibi per gloriam: secundo, eorum qui actu vniuntur sibi per charitatem: tertio eorum qui actu vniuntur sibi per fidem: quarto vero eorum, qui sibi vniuntur solum in potentia nondum reducta ad actum, quæ tamen est ad actum reducenda secundum diuinae predestinationem: quinto vero eorum qui in poten-

Fr. Suarez, Tom. II.

Actus sunt sibi vnit, quæ nunquam reducuntur ad actum: sicut homines in hoc mundo viuentes, qui non sunt predestinati, qui tamen ex hoc seculo recedentes totaliter desinunt esse membra Christi, quia iam nec sunt in potentia, ut Christo vniantur.

Ad primum ergo dicendum, quod illi qui sunt infideles, et si actu non sint de Ecclesia, sunt tamen de Ecclesia in potentia. Quæ quidem potentia in duobus fundatur. Primum quidem & principaliter in virtute Christi, quæ est sufficiens ad salutem totius humani generis: secundario in arbitrij libertate.

Ad secundum dicendum, quod esse Ecclesiam gloriosam non habentem maculam neque rugam, est vltimus finis, ad quem perducimur per Passionem. Vnde hoc erit in statu patrie, non autem in statu via: in quo si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, ut dicitur prima Ioannis primo. Sunt tamen quedam scilicet mortalia, quibus carent illi, qui sunt membra Christi per actualem vniionem charitatis. Qui vero his subducitur peccatis, non sunt membra Christi actualiter, sed potentialiter, nisi forte, imperfecte, per fidem informem: quæ vnit Christo secundum quid, & non simpliciter, ut scilicet per Christum homo consequatur, vitam gratia. Fides enim sine operibus mortua est, ut dicitur Iacob. 2. Percipiunt tamen tales a Christo quandam actum vite, qui est credere: sicut si membrum mortificatum moueatur aliqua- liter ab homine.

Ad tertium dicendum, quod Sancti Patres non insistebant sacramentis legalibus tanquam quibusdam rebus, sed sicut imaginibus & ymbis futurorum. Idem autem est motus in imaginem, in quantum est imago, & in rem, ut patet per Philosophum in libro de Memo. & remi. * Et ideo antiqui Patres seruando legalia sacramenta, ferebantur in Christum per fidem & dilectionem eandem, quæ & nos ipsum ferimur. Et ita Patres antiqui pertinebant ad idem corpus Ecclesiae, ad quod nos pertinemus.

COMMENTARIVS.

Distinguit Diuus Thomas omnes homines, qui a principio mundi usque ad finem futuri sunt, in tres ordines, beatorum, viatorum, & damnatorum.

Et respondet, Christum esse caput beatorum, & viatorum omnium in quocunque statu sint, non tamen damnatorum. Caietan. beatorum nomine comprehendit patet antiquos Patres, qui in sinu Abrahamæ existebant. Sed melius eos intelligimus sub nomine viatorum, quia per fidem adhuc ambulabant, & temporalem poenam damni, seu carentiam visionis Dei, saltem propter culpam totius naturæ sustinebant: & in eodem ordine comprehenduntur sine villo dubio animæ purgatorii, & omnes, qui in hac vita mortali viuunt, siue sint predestinati siue reprobi, siue iusti, siue iniusti, fideles vel infideles, omnes enim, dum hic viuunt, possunt saluari, & Christi influxum suscipere. Dices, qui fide carent non sunt membra, sunt enim bis mortui, ut Iudas dicit in sua Canonica, quia neque spiritualem vitam, neque aliquem illius morum participant. Dicitur fortasse, hæc esse membra in potentia, sicut ea, quæ fidem habent, & non charitatem, sunt membra mortua actu, viua autem in potentia. Sed contra. Ergo Christus erit caput illorum in potentia, non in actu. Respondetur negando consequentiam, duo enim in capite considerari possunt, aliud est ipsum esse capitis; aliud est actualis vniio membrorum ad ipsum, Christus igitur actu habet quiddam ad esse seu constitutionem capitis pertinet, & de se potens est ad influendum in omnia membra, & sine vlla sui mutatione omnibus vniri potest, si ipsa illi coniungi velint, interdum etiam habet aliquam influen-

Cap. 2. in medio, 10. 2.

Christus est caput beatorum & viatorum omnium.

Obiectio. Iudas.

Responsio.

Obiectio. Responsio.

LI 2 tiam